

Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ve Liderlik Yönelimlerinin Belirlenmesi

Determination of Personality Characteristics and Leadership Orientation of Nursing and Midwifery Students

Öz

Amaç: Bu çalışmada, hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ve liderlik yönelimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipteki bu çalışmanın örneklemini; Nisan-Haziran 2019 tarihleri arasında bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören 457 hemşirelik ve ebelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Tanıtıcı Bilgi Formu", "Bortner Derecelendirme Ölçeği Kısa Formu" ve "Liderlik Yönelimleri Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde bağımsız gruplarda t testi ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %66.9'u hemşirelik öğrencisi, %81.2'si kadın ve yaş ortalamaları 20.66 ± 1.84'tür. Öğrencilerin %79.8'i anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerinin %59.7'si A tipi kişilik özelliği göstermektedir. Öğrencilerin yaş, anne/baba eğitim durumu, en uzun süre yaşadığı yer, mezun olduğu lise, ekonomik durum ve okudukları bölüme göre liderlik yönelimleri bakımından anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Öğrencilerin cinsiyet, kişilik tipi ve okuduğu sınıfa göre liderlik yönelimlerinin anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. A tipi kişiliğe sahip öğrencilerin insana yönelik, yapıya yönelik ve sembolik liderlik yönelimleri sergiledikleri; erkek öğrencilerin ise kadınlara göre daha fazla yapıya yönelik, politik ve sembolik liderlik yönelimleri gösterdiği saptanmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak öğrencilerin yarısından fazlası A tipi kişilik özelliği gösterirken; A tipi kişilik özelliğe sahip öğrencilerin liderlik yönelimi puanları daha yüksektir. Öğrencilerin liderlik yönelimleri cinsiyet, kişilik tipi ve sınıf düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, hemşirelik, ebelik, öğrenci, kişilik

Abstract

Background: In this study, it was aimed to determine the personality characteristics and leadership orientations of the nursing and midwifery students.

Methods: The sample of this cross-sectional study consisted of 457 nursing and midwifery students studying at the faculty of health sciences of a university between April and June in 2019. The data of the study was collected using the "Socio-Demographic Characteristics Form of the Individual", "Bortner Self-Rating Scale Short Form" and "Leadership Orientation Scale". Independent t-test and one-way ANOVA tests were used to analyze the data.

Results: Of the students, 66.9% were nursing, 81.2% were female and the mean age was 20.66 ± 1.84 years. 79.8% of the students are graduated from anatolian high school. 59.7% of the students show A type personality. There was no significant difference in terms of leadership orientations according to the age, parents' education status, department, place of residence and economic status. It was found that leadership orientations showed significant differences according to gender, personality type and degree of students' class variables. When the students with A type personality exhibited human oriented, structure oriented and symbolic leadership orientations, male students showed structure oriented, political and symbolic leadership orientations towards more than women.

Conclusion: As a result, more than half of the students have A type personality types and students with A type personality traits have higher leadership orientation scores. When the personality types differ according to the academic grade point average of the students, leadership orientations differ according to gender, personality type and class.

Keywords: Leadership, nursing, midwifery, students, personality

Elif Gürsoy¹
Mehtap Uzun Aksoy²

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Eskişehir, Türkiye
²Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye

Gürsoy E, Uzun Aksoy M. Determination of Personality Characteristics and Leadership Orientation of Nursing and Midwifery Students. *J Educ Res Nurs.* 2021;18(1):37-43.

Corresponding Author: Mehtap Uzun Aksoy
E-mail: mehtapaksoy@gazi.edu.tr

Received: October 11, 2019
Accepted: February 24, 2020

Copyright@Author(s) - Available online at
www.jer-nursing.org
Content of this journal is licensed under a
Creative Commons Attribution-NonCommercial
4.0 International License.

Giriş

Sağlık gereksinimlerinin değişmesi, sağlık harcamalarındaki kaçınılmaz artış, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler ve sağlık hizmetlerinin karmaşık yapısı, liderlik vasfına sahip sağlık personeli ihtiyacını arttırmaktadır.¹ Hemşirelik ve ebelik, hastalara primer bakımı planlayan ve bakım veren iki önemli sağlık mesleğidir. Çalışmalar, sağlık politikalarının geliştirilmesinde, hasta sonuçlarının iyileştirilmesine pozitif etki eden yenilikçi, kanıta dayalı ve düşük maliyetli sağlık hizmeti sunumunun geliştirilmesinde hemşire ve ebelerin kilit rol oynadıklarını göstermektedir.²⁻⁴

Son yıllarda Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Uluslararası Hemşireler Konseyi (International Council of Nurses/ICN) ve Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (International Confederation of Midwives/ICM) hemşire ve ebelerin güçlendirilmesi ve liderlik yönlerinin geliştirilmesinin önemi üzerinde durmaktadır.⁵⁻⁷ DSÖ, 2020 yılını Hemşire ve Ebeler yılı olarak ilan etmiş ve 2030 yılına kadar sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada hemşire ve ebelerin önemine dikkat çekmiştir.⁷ DSÖ ve ICN 2019 yılında ebeler ve hemşireler için "Nursing Now" adında bir kampanya başlatmıştır.⁸ "Nursing Now" kampanyası ile dünyadaki hemşire ve ebelerin statüsünün, mesleki bilgi ve becerisinin yükseltilmesi amaçlanmaktadır.⁽⁸⁾ Bu kampanyanın 4. hedefinde "*Liderlik pozisyonunda daha fazla hemşire ve her düzeydeki gelişme için daha fazla fırsatın sağlanması*" yer almaktadır.⁸ DSÖ ve ICN hemşirelerin etkili sağlık sistemleri sunmalarını hedefleyen sağlık politikalarının geliştirilmesine önemli katkılar sağlayabileceğini savunmaktadır.^{9,10} ICN 2017 yılı temasında ülkelerin karar aşamalarında hemşirelerin güçlendirilmesi için yeterli desteği sağlamalarını önererek hemşirelikte liderliğin önemini vurgulamıştır.^{6,7} ICN 2018 temasında ise, hemşirelerin sağlık hizmetlerinde karar alma ve politika geliştirme çalışmalarına katılmaları durumunda, düşük maliyetlerle daha iyi kalitede bakım sağlandığına, hastaların bakım ve hasta güvenliğine daha fazla katılımları ile hastalar için hastane deneyimlerinin iyileştirildiğine inandığını yansıtmaktadır.⁶ Uluslararası Ebeler Konfederasyonu, 2017-2020 yılları arasında stratejik yönünü Kalite, Eşitlik ve Liderlik olarak belirlemiştir.¹¹ Benzer şekilde 2019 yılı Uluslararası Ebeler Günü kutlama teması "Ebeler: kadın haklarının savunucularıdır" olarak belirlenmiş ve bu temayla ebelerin hak korumada öncülük etmelerinin önemine vurgu yapılmıştır.¹² ICN 2019 teması "Herkes İçin Sağlık Hemşirelik, Küresel Sağlık ve Evrensel Sağlık Güvencesi"dir. Bu temaların esas amacına ulaşabilmesi için ebelerin ve hemşirelerin mesleki liderlik yönlerini güçlendirerek öncülük etmeleri beklenmektedir.¹³

Birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de hemşireler ve ebeler liderlik ve üst düzey karar verme pozisyonlarında yer almaları konusunda sıkıntılarla karşı karşıya kalmaktadırlar. Hemşire ve ebeler meslekleriyle ilgili kararlarda bağımsız ve tam aktif olarak rol alamamaktadırlar. Bunun birçok engeli bulunmaktadır. Bu engeller; cinsiyet faktörü, ülkemizdeki yönetim anlayışı, hemşire ve ebelerin üst düzey yönetim kadrolarına taleplerinin az olması, yönetim kadrosunda olan hemşire ve ebelerin yönetim ve liderlik yönlerinin farkında olmayışları, toplumsal erkek egemen yönetim anlayışı olarak söylenebilir. Ancak, Türkiye'de son 10-15 yılda özellikle hemşirelik ve ebelikte liderliğin önemi daha fazla anlaşılmış ve ihtiyaç daha da hissedilir olmuştur. Bu nedenle gerek mevcut ebe ve hemşire liderlerin gerekse gelecek yeni kuşağın liderlik yönlerinin güçlendirilmesi ve cesaretlendirilmesi çok önemlidir. Bunun için hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin mezuniyet öncesi liderlik yönlerinin geliştirilmesi, liderlik özelliği olan kişilerin belirlenmesi ve bu kişilerin desteklenmesi önemlidir. Bu alanda ülkemizde literatür sayısı oldukça sınırlıdır. Çalışmaların daha çok hemşirelik ve ebelikte yönetimle ilgili olduğu görülmektedir. Ülkemizde hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin kişilik özellikleri ve liderlik yönelimleri ve bu iki değişken arasında bir ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya da rastlanamamıştır.

Amaç

Araştırmanın amacı hemşirelik ve ebelik bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ve liderlik yönelimlerinin belirlenmesidir.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu çalışma kesitsel tipte bir araştırmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırma bir devlet üniversitesindeki sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik ve ebelik bölümlerinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 568 hemşirelik ve 293 ebelik bölümünden olmak üzere 861 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmış ve öğrencilerin sınıf değişkenine göre tabakalandırma yapılmıştır. Bu hesaplama sonucunda ebelik bölümünden en az 104 (1.sınıf= 35, 2.sınıf= 28, 3.sınıf= 25, 4.sınıf= 16) öğrenci olmak üzere), hemşirelik bölümünden en az 202 (1.sınıf= 54, 2.sınıf= 54, 3.sınıf= 47, 4.sınıf= 47 öğrenci) öğrenci olmak üzere bu çalışma için gerekli örnekleme hacmi 306 öğrenci olarak belirlenmiştir. Örnekleme hemşirelik ve ebelik bölümü 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında okuyan, uygulamanın yapıldığı günlerde derste bulunan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve veri formlarını eksiksiz dolduran öğrenciler dahil edilmiştir. Yabancı uyruklu ve Farabi programı kapsamında üniversitede bulunan öğrenciler örnekleme dâhil edilmemiştir. Örnekleme dâhil edilme kriterlerine uyan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan tüm öğrencilerin katılımı sağlanarak; araştırma ebelik bölümünden 151 ve hemşirelik bölümünden 306 öğrenci olmak üzere toplamda 457 öğrenci ile yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları

Veriler tanıtıcı bilgi formu, Bortner Derecelendirme Ölçeği Kısa Formu ve Liderlik Yönelimleri Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplama formlarının anlaşılabilirliğini sağlamak amacıyla örnekleme dâhil edilmeyen beş öğrenciyle ön uygulama yapılmış, öğrencilerin soruları değerlendirilerek soruların yanına not almaları istenmiştir. Ön uygulamadaki öğrenciler analizlere dâhil edilmemiştir. Bu sonuçlar değerlendirilerek veri toplama araçlarında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Bu form öğrencilerin yaş, cinsiyet, mezun olunan lise türü, en uzun yaşadığı yer, gelir düzeyini algılaması, sınıfı, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve genel akademik başarı not ortalamalarını (GABNO) değerlendiren 9 sorudan oluşmaktadır. Bu sorular literatür taraması¹⁴⁻¹⁸ ve araştırmacıların deneyimleri ışığında araştırmacılar tarafından oluşturulmuştur.

Bortner Derecelendirme Ölçeği Kısa Formu: Ölçek A ve B tipi kişilik tipolojilerini değerlendirmektedir. Ölçeğin kısa hali 1969 yılında Bortner¹⁹ tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Özsoy²⁰ tarafından yapılmıştır. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında Crohnbach alfa değeri .63 olarak bildirilmiştir. Sekizli likert tipindeki ölçek toplam 7 maddeden oluşmakta ve her madde 1 ile 8 arasında puan almaktadır. Her madde iki zıt kutuplu ifadeden oluşmaktadır.⁽²⁰⁾ Ölçek puanı ölçek maddelerinden alınan toplam puanın 3 ile çarpılmasıyla elde edilmektedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 21, en yüksek puan 168'dir. Ölçekten 100 ve altında puan almak B tipi kişiliğe, 100 puan ve üzeri ise A tipi kişilik özelliğine işaret etmektedir. A tipi kişilik; başarı odaklı, girişken, sabırsız ve hiperaktif özellikleri taşırken; B tipi bireyler soğukkanlı, hoşgörülü, uyumlu, rekabeti sevmeyen bireyleri tanımlamaktadır.²⁰ Ölçeğin bizim çalışmamızdaki Crohnbach alfa değeri .69 olarak bulunmuştur.

Liderlik Yönelimleri Ölçeği: Liderlik Yönelimleri Ölçeği (LYÖ), 1991 yılında Bolman ve Deal²¹ tarafından liderlik çerçevelerini belirlemek için geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması 2003 yılında Dereli¹⁶ tarafından yapılmıştır. LYÖ; insana yönelik liderlik, ya-

piya yönelik liderlik, politik liderlik ve sembolik liderlik olmak üzere 4 alt boyuttan oluşan beşli likert yapısında bir ölçektir. Ölçeğin, insana yönelik liderlik alt boyutu 8 madde (2, 6, 10, 14, 18, 22, 26 ve 30. madde), yapıya yönelik liderlik 8 madde (1, 5, 9, 13, 17, 21, 25 ve 29. madde), politik liderlik (3, 7, 11, 15, 19, 23, 27 ve 31. madde) ve sembolik liderlik alt boyutu 8 madde (4, 8, 12, 16, 20, 24, 28 ve 32. madde) olmak üzere ölçek toplam 32 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin tamamından alınabilecek en düşük puan 32, en yüksek puan 160 iken; ölçeğin her bir alt boyuttan alınabilecek en düşük puan 8, en yüksek puan 40'tır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin ilgili liderlik özelliklerini her zaman sergilediğini; düşük puan alınması ise hiç sergilemediğini ifade etmektedir.¹⁶ Ölçeğin orijinal hali için Cronbach alfa katsayıları .91-.93; Türkçe formu için .84-.88 arasında değişmektedir. Çalışmamızda tüm ölçek için Cronbach alfa değeri .92 bulunmuş olup; ölçek alt boyutları için Cronbach alfa değerleri .74-.82 arasında değişmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 1 Nisan-30 Haziran 2019 tarihleri arasında toplanmıştır. Verilerin toplanması öncesinde öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve yazılı onamları alınmıştır. Yazılı onamları alınan öğrencilerden Bortner Derecelendirme Ölçeği Kısa Formu ve Liderlik Yönelimleri Ölçeğini yanıtlamaları istenmiştir. Veriler, ebelik ve hemşirelik bölümlerinin 1, 2, 3, ve 4. sınıflarında okuyan öğrencilerin zorunlu ders olarak aldıkları anabilim dalı derslerinde, uygulama öncesinde derslerin öğretim üyelerinden sözel izin alınarak araştırmacılar tarafından toplanmıştır. Araştırmacılar her grupta da eşit davranmak adına aynı şekilde açıklama yapmış olup, cevaplama sırasında öğrencilerin yanında olunmuş anlaşılmayan sorularda gerekli açıklamalar yapılmıştır. Cevaplandırma süresi yaklaşık 15-20 dakika sürmüştür.

Araştırmanın Etik Boyutu

Uygulama öncesi Karabük Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır (77192459-050.99-E.3564). Sağlık Bilimleri Fakültesi dekanlığından formların uygulanması için kurum izni alınmıştır (93213427-755.02.01-). Uygulamadan önce, öğrencilerden yazılı ve sözlü onam alınmıştır.

Araştırma Verilerinin Analizi

Verilerin analizinde IBM SPSS Statistics for Windows, Version 20.0. (IBM Corp. Armonk, NY: USA. Released 2011) kullanılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkenlerini öğrencilerin kişilik özellikleri ve liderlik yönelimleri ölçeği ve liderlik yönelimi ölçeği alt boyut puanları, bağımsız değişkenlerini ise öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri (yaş, cinsiyet, gelir durumunu algılaması, vb.) oluşturmuştur. Verilerin analizinde, sayısal değişkenler aritmetik ortalama ve standart sapma, en alt, en üst değerler olarak, kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde olarak değerlendirilmiştir. Öğrencilerin liderlik yönelimleri ölçeği puanları ve alt boyut puanlarının *Shapiro-Wilk* testine göre normal dağılıma uygun olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle ölçek puanlarının analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Tanımlayıcı özellikler ve kişilik türlerine göre liderlik yönelimi ölçeği ve ölçek alt boyut puanlarının değerlendirilmesinde ikili grup ortalamalarının karşılaştırılmasında ise bağımsız gruplarda *t* testi; üç ve daha fazla ortalama arasındaki farkın karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi testi (*One-Way ANOVA*); alt grup analizlerinde *Tukey HSD* testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin %66.9'u hemşirelik ve %33.1'i ebelik öğrencisidir. Öğrencilerinin %81.2'si kadın ve %18.8'i erkektir. Öğrencilerinin yaş ortalaması 20.66±1.84 olup, %79.8'i anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerinin %57.5'i yaşamının büyük çoğunluğunu geçirdiği yeri il olarak ifade etmiştir. Öğrencilerin %31.5'i 1. sınıfa devam etmek-

tedir ve %63.2'si gelirini giderine eşit olarak ifade etmiştir. Öğrencilerin GABNO ortalamaları 2.65±0.94'tür. Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim durumları değerlendirildiğinde ilkököl mezunu anne (%61.7) ve baba (%46.0) yüzdelerinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Öğrencilerinin %59.7'si A tipi kişilik özellikleri sergilemektedir (Tablo 1).

Öğrencilerinin liderlik yönelim ölçeği genel puan ortalamaları 117.72 ± 16.44 olarak bulunmuştur. LYÖ alt boyut puan ortalamaları bakımından değerlendirildiğinde; insana yönelik liderlik alt boyutu 31.75 ± 4.51, yapıya yönelik liderlik alt boyutu 30.45 ± 4.29, politik liderlik alt boyutu 27.49 ± 4.96 ve sembolik liderlik alt boyutu 28.01 ± 5.31 olarak belirlenmiştir (Tablo 2). Öğrencilerin en yüksek puanı insana yönelik liderlik alt boyuttan aldığı, en düşük puanı ise politik liderlik alt boyuttan aldığı belirlenmiştir.

Araştırmada erkek öğrencilerin LYÖ puan ortalamalarının (122.36 ± 17.48) kadın öğrencilere (116.64 ± 16.04) göre istatistiksel anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($P < .01$). A tipi kişiliğe sahip öğrencilerin LYÖ puan ortalamalarının (119.40 ± 16.04) B tipi kişiliğe sahip olanlara (115.20 ± 16.80) göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır ($P < .01$). Öğrencilerin sınıf değişkenine göre LYÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($P < .05$). İkili karşılaştırma sonuçlarına göre 2. sınıftaki öğrencilerin LYÖ puanlarının (29.87 ± 4.20) 3. sınıftaki öğrencilerin puanlarından (28.73 ± 3.91), 4. sınıftaki öğrencilerin LYÖ puanlarının (30.14 ± 4.13) 3. sınıftaki öğrencilerin puanlarından (28.73 ± 3.91) anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($P < .05$). Buna karşın öğrencilerin yaş, mezun olduğu lise, en uzun süre yaşadığı yer, bölümü, gelir düzeyini algılama durumu, GABNO, anne ve baba eğitim durumlarına göre LYÖ puan ortalamaları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($P > .05$; Tablo 3).

Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre LYÖ alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında; erkek öğrencilerin yapıya yönelik (31.59 ± 4.31; $P < .01$), politik (28.88 ± 5.19; $P < .01$) ve sembolik liderlik (29.70 ± 5.38; $P < .01$) alt boyut puan ortalamalarının kadın öğrencilere göre (yapıya yönelik: 30.19 ± 4.24, politik: 27.17 ± 4.85, sembolik: 27.62 ± 5.22) anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Kişilik türlerine göre ise öğrencilerin insana yönelik, yapıya yönelik ve sembolik liderlik alt boyut puan ortalamaları bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($P < .05$). A tipi kişilik özelliğine sahip öğrencilerin insana yönelik (32.22 ± 4.22; $P < .01$), yapıya yönelik (30.94 ± 3.95; $P < .01$) ve sembolik liderlik (28.45 ± 5.45; $P < .01$) puanlarının B tipi kişilik özelliğine sahip öğrencilerden (insana yönelik: 31.05 ± 4.85, yapıya yönelik: 29.73 ± 4.66, sembolik: 27.07 ± 5.35) yüksek olduğu saptanmıştır.

Öğrencilerin yapıya yönelik liderlik alt boyut puanlarının sınıf değişkenine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($P < .05$). Yapılan ikili karşılaştırmalarda; 2. sınıfta okuyan öğrencilerin yapıya yönelik liderlik puanlarının (31.08 ± 4.26) 3. sınıftaki öğrencilerden (29.44 ± 4.35), 4. sınıftaki öğrencilerin yapıya yönelik liderlik puanlarının (31.09 ± 3.97) ise 3. sınıftaki öğrencilerden (29.44 ± 4.35) anlamlı şekilde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($P < .05$). Öğrencilerin sınıf değişkenine göre politik liderlik alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($P < .05$). Yapılan çoklu karşılaştırmalarda farklılığın 3. ve 4. sınıflar arasındaki puan farklılığından kaynaklandığı bulunmuştur ($P < .05$). Dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin politik liderlik alt boyut puanlarının (28.22 ± 5.25) 3. sınıfta okuyan öğrencilerin puanlarından (26.44 ± 5.01) anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır ($P < .05$).

Öğrencilerin GABNO'larına göre politik liderlik alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($P < .05$). Yapılan çoklu karşılaştırmada bu farklılığın GABNO'su 0.00-2.00 ve 2.01-2.99 arasında olan öğrenciler arasındaki puan farklılığından kaynaklandığı

Tablo 1. Öğrencilerin Kişilik Türleri ve Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı (N=457)

	n	%
Kişilik Türü		
A Tipi	273	59.7
B Tipi	184	40.3
Bölümü		
Hemşirelik	306	66.9
Ebelik	151	33.1
Cinsiyet		
Kadın	371	81.2
Erkek	86	18.8
Yaş Grubu		
17-20	219	47.9
21-24	229	50.1
25 ve üzeri	9	2.0
Mezun Olduğu lise		
Anadolu Lisesi	365	79.8
Fen Lisesi	23	5.1
Meslek Lisesi	69	15.1
En Uzun Süre Yaşadığı Yer		
İl	263	57.5
İlçe	130	28.4
Kasaba	9	1.9
Köy	55	12.2
Algılanan Gelir Düzeyi		
Gelirim Giderime Eşit	289	63.2
Gelirim Giderimden Az	125	27.4
Gelirim Giderimden Fazla	43	9.4
Sınıfı		
1. Sınıf	144	31.5
2. Sınıf	109	23.9
3. Sınıf	103	22.5
4. Sınıf	101	22.1
Genel Akademik Başarı Not Ortalama (GABNO)		
0.00≤GABNO≤ 2.00	44	9.6
2.01≤GABNO≤ 2.99	300	65.6
3.00≤ GABNO≤ 4.00	113	24.7
Annenin Eğitim Durumu		
Okul mezunu olmayan	52	11.4
İlkokul	282	61.7
Lise	95	20.8
Üniversite ve üzeri	28	6.1
Babanın Eğitim Durumu		
Okul mezunu olmayan	15	3.3
İlkokul	210	46.0
Lise	150	32.8
Üniversite ve üzeri	82	17.9

Tablo 2. Öğrencilerin Liderlik Yönelim Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

Ölçekler	$\bar{X} \pm SS$	Min.- Max.	Alınabilecek En Düşük Puan	Alınabilecek En Yüksek Puan
Liderlik Yönelim Ölçeği Puanları	117.72 ± 16.44	67- 140	32	160
İnsana Yönelik Liderlik Alt Boyutu	31.75 ± 4.51	16.0- 40.0	8	40
Yapıya Yönelik Liderlik Alt Boyutu	30.45 ± 4.29	17.0- 40.0	8	40
Politik Liderlik Alt Boyutu	27.49 ± 4.96	12.0- 40.0	8	40
Sembolik Liderlik Alt Boyutu	28.01 ± 5.31	11.0- 40.0	8	40

saptanmıştır ($P < .05$). GABNO'su 0.00-2.00 arasında olan öğrencilerin politik liderlik alt boyut puanları (29.27 ± 4.95) GABNO'su 2.01-2.99 arasında olan öğrencilerin puanlarından (27.31 ± 5.02) istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur ($P < .05$). Buna karşın öğrencilerin yaş, mezun olduğu lise, en uzun süre yaşadığı yer, bölümü, gelir düzeyini algılama durumu, annenin ve babanın eğitim durumuna göre LYÖ alt boyut puanları bakımından anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir ($P > .05$; Tablo 3).

Tartışma

Bu çalışmada bir sağlık bilimleri fakültesinin hemşirelik ve ebelik bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin kişilik özellikleri ve liderlik yönelimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Çalışmamızda öğrencilerin en yüksek puanı insana yönelik liderlik boyutundan; en düşük puanı ise politik liderlik boyutundan aldığı belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarımız hemşirelik öğrencileriyle yapılan çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.^{17,22} İnsana yönelik liderlik; insanların önemini vurgularken; motivasyon, takım çalışması ve kişiler arası ilişkilerin önemine inanmaktadır.²³ Politik liderlik ise birimin veya kuruluşun amaç ve hedeflerini savunmak ve mücadele etmek için gerekli kaynakları seferber eder ve müttefik, ağılar ve işbirlikleri oluşturmanın önemini vurgulamaktadır.²³ Hemşirelik ve ebelik bölümlerinde okuyan öğrencilerin eğitimlerinin merkezinde insan vardır. Bu nedenle insana yönelik liderliğin önemsenmiş olması beklendik ve önemli bir sonuç olarak değerlendirilmiştir. Politik liderlik puanlarının düşük olmasının nedeninin öğrencilerin henüz bir kurumda tam zamanlı çalışmamaları ve dolayısıyla bir kuruma aidiyetlerinin olmayışından gerek ülke ve sağlık politikaları ilişkilerinin en zayıf olduğu yaş döneminde olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Bu çalışmanın daha deneyimli hemşire ve ebelerle yapıldığında politik liderlik puanının yüksek çıkma ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışmamızın diğer bir sonucu da öğrencilerin liderlik yönelimlerinin cinsiyete göre farklılık göstermesidir. Çalışmada erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla liderlik yönelimi gösterdiği belirlenmiştir. Bu konuda yapılmış fazla çalışmaya rastlamamakla birlikte, Özkan ve ark'nın¹⁷ çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetlerine göre liderlik yönelimleri açısından herhangi bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir. Bu durum yalnızca iki çalışmayla açıklanamayacağından başka çalışmalarında yapılmasına ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmamızda A tipi kişilik özelliği gösteren öğrencilerin B tipi kişilik özelliği gösteren öğrencilere göre liderlik yönelimleri puanları daha yüksek bulunmuştur. Literatürde A tipi kişilik özelliğine sahip bireyle-

Tablo 3. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Liderlik Yönelimi Alt Boyutlarının Karşılaştırılması (N = 457)					
Özellik	İnsana Yönelik Liderlik	Yapıya Yönelik Liderlik	Politik Liderlik	Sembolik Liderlik	LYÖ Puanı
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$
Yaş					
17-20 yaş	31.37 ± 4.56	30.19 ± 4.32	27.24 ± 4.97	27.60 ± 5.41	116.40 ± 16.48
21-24 yaş	32.11 ± 4.40	30.68 ± 4.24	27.67 ± 4.98	28.39 ± 5.21	118.84 ± 16.36
25 ve üzeri	31.88 ± 5.90	31.00 ± 4.54	29.11 ± 3.82	28.44 ± 5.10	120.44 ± 17.52
F, P	1.504, .223	.800, .450	.908, .404	1.268, .282	1.364, .257
Cinsiyet					
Kadın	31.65 ± 4.40	30.19 ± 4.24	27.17 ± 4.85	27.62 ± 5.22	116.64 ± 16.04
Erkek	32.18 ± 4.99	31.59 ± 4.31	28.88 ± 5.19	29.70 ± 5.38	122.36 ± 17.48
t, P	-.982, .327	-2.744, .006**	-2.905, .004**	-3.308, .001**	.142, .004**
Kişilik Türü					
A Tipi	32.22 ± 4.22	30.94 ± 3.95	27.78 ± 4.99	28.45 ± 5.45	119.40 ± 16.04
B Tipi	31.05 ± 4.85	29.73 ± 4.66	27.06 ± 4.89	27.07 ± 5.35	115.20 ± 16.80
t, P	-2.718, .007**	-2.869, .004**	-1.521, .129	-2.137, .033*	-2.668, .008**
Bölümü					
Hemşirelik	31.97 ± 4.40	30.57 ± 4.18	27.48 ± 4.96	28.07 ± 5.45	118.08 ± 16.44
Ebelik	31.31 ± 4.72	30.21 ± 4.49	27.50 ± 4.97	27.91 ± 5.03	116.92 ± 16.56
t, P	1.476, .141	.859, .391	-.047, .963	.299, .765	.710, .478
Mezun Olduğu Lise					
Anadolu Lisesi	31.62 ± 4.38	30.32 ± 4.18	27.32 ± 5.03	27.97 ± 5.26	117.24 ± 16.24
Fen Lisesi	32.39 ± 5.80	30.39 ± 5.39	27.26 ± 5.58	27.43 ± 5.67	117.44 ± 20.28
Meslek Lisesi	32.21 ± 4.74	31.20 ± 4.43	28.47 ± 4.26	28.46 ± 5.51	120.36 ± 16.24
F, P	.734, .481	1.231, .293	1.604, .202	.393, .675	1.043, .353
En Uzun Süre Yaşadığı Yer					
İl	31.47 ± 4.81	30.27 ± 4.49	27.57 ± 5.11	28.00 ± 5.49	117.32 ± 17.28
İlçe	31.77 ± 4.22	30.26 ± 4.13	27.11 ± 4.96	27.43 ± 5.02	116.56 ± 15.72
Kasaba	33.12 ± 3.13	32.12 ± 4.70	28.87 ± 6.66	29.62 ± 6.75	123.72 ± 19.16
Köy	32.82 ± 3.72	31.50 ± 3.43	27.78 ± 3.90	29.21 ± 4.78	121.32 ± 13.08
F, P	1.628, .182	1.751, .156	.547, .650	1.727, .161	1.505, .213
Gelir Düzeyini Algılama Durumu					
Geliri Giderime Eşit	31.54 ± 4.58	30.31 ± 4.14	27.25 ± 4.78	27.91 ± 5.19	117.00 ± 16.40
Geliri Giderinden Az	32.14 ± 4.51	30.53 ± 4.81	27.74 ± 5.45	28.36 ± 5.58	106.76 ± 17.64
Geliri Giderinden Fazla	32.04 ± 4.08	31.20 ± 3.59	28.39 ± 4.60	27.74 ± 5.35	119.36 ± 13.08
F, P	.869, .420	.848, .429	1.212, .299	.387, .679	.749, .473
Sınıfı					
1. sınıf	31.37 ± 4.85	30.25 ± 4.35	27.25 ± 4.57	27.50 ± 5.45	116.34 ± 16.40
2. sınıf	31.77 ± 4.37	31.08 ± 4.26	28.11 ± 4.99	28.53 ± 5.20	119.48 ± 16.80
3. sınıf	31.72 ± 4.56	29.44 ± 4.35	26.44 ± 5.01	27.30 ± 5.29	114.92 ± 15.64
4. sınıf	32.29 ± 4.12	31.09 ± 3.97	28.22 ± 5.25	28.94 ± 5.13	120.56 ± 16.52
F, P	.825, .481	3.594, .014*	2.992, .031*	2.459, .062	2.770, .040*
Genel Akademik Başarı Not Ortalaması (GABNO)					
0.00 ≤ GABNO ≤ 2.00	32.22 ± 4.37	31.22 ± 4.13	29.27 ± 4.95	29.36 ± 5.45	122.08 ± 16.00
2.01 ≤ GABNO ≤ 2.99	31.45 ± 4.68	30.13 ± 4.45	27.31 ± 5.02	27.83 ± 5.33	116.72 ± 16.92
3.00 ≤ GABNO ≤ 4.00	32.38 ± 4.04	31.01 ± 3.81	27.29 ± 4.68	27.99 ± 5.16	118.68 ± 15.08
F, P	2.015, .135	2.544, .08	3.157, .043*	1.597, .204	2.300, .101
Annenin Eğitim Durumu					
Okul mezunu olmayan	31.55 ± 5.05	30.48 ± 4.21	28.01 ± 5.14	28.88 ± 5.18	118.92 ± 17.28
İlkokul	32.08 ± 3.94	30.52 ± 4.04	27.31 ± 4.72	27.70 ± 5.01	117.60 ± 15.00
Lise	31.13 ± 5.34	30.30 ± 4.73	27.30 ± 5.34	28.06 ± 5.78	116.80 ± 19.00
Üniversite ve üzeri	30.92 ± 5.64	30.28 ± 5.40	29.00 ± 5.51	29.42 ± 6.59	119.64 ± 20.04
F, P	1.432, .233	.076, .973	1.228, .299	1.450, .228	.321, .810
Babanın Eğitim Durumu					
Okul mezunu olmayan	31.93 ± 5.96	29.26 ± 5.61	29.40 ± 6.72	30.46 ± 5.51	121.04 ± 21.04
İlkokul	31.94 ± 4.01	30.45 ± 3.87	27.45 ± 4.54	28.00 ± 4.85	117.84 ± 14.84
Lise	31.70 ± 4.95	30.47 ± 4.36	27.41 ± 5.19	27.73 ± 5.58	116.92 ± 17.48
Üniversite ve üzeri	31.32 ± 4.67	30.65 ± 4.92	27.39 ± 5.21	28.14 ± 5.86	117.52 ± 17.80
F, P	.383, .765	.444, .721	.766, .514	1.223, .301	.243, .866

* P < .05, ** P < .01

rin rekabeti seven, kendisini işine adanmış, zamana oldukça duyarlı ve kısa sürede çok başarılı olmayı hedefleyen bireyler olduğu vurgulanmaktadır.^{24,25} Erkekler çocukluklarından beri cinsiyet rolleri gereği atılgan, girişimci, serbest ve bir şeyin sorumluluğunu alma ve sahiplenme duygusuyla yetiştirilirler.²⁶ Bu erkeklerle yönetme ve aktif olma bilinci ve alışkanlığını kazandırır. Kadınlar ise tam aksine yönetilme, edilgen olma ve pasif bir rolde kalma rolü verilir.²⁶ Bu bilinçle yetişen kadınlar ise öncülük etmek, yönetmek ya da liderlik yapmak yerine pasif ve edilgen bir rol içselleştirmektedirler. Beklenti ve talepleri de bu doğrultuda gelişir.²⁶ Bu nedenle toplumumuzda liderlik rolünün atfedildiği ve erkek öğrencilerin daha fazla A tipi kişilik ve liderlik özelliği göstermesi beklendik bir durumdur. Bu sonuç göz önünde bulundurularak hem hemşirelik hem de ebelik bölümünde kadın öğrencilerin daha aktif ve girişimci yönlerinin geliştirilmesi ve bu konuda farkındalık yaratılması önemlidir.

Çalışmamızda 4. sınıfta okuyan öğrenciler 3. sınıftaki öğrencilere göre daha fazla liderlik yönelimi gösterirken; anlamlı olarak yapıya yönelik ve politik liderlik yönelimi gösterdiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, 2. sınıfta okuyan öğrencilerin 3. sınıftaki öğrencilere göre daha fazla liderlik yönelimi ve yapıya yönelik liderlik yönelimi gösterdikleri belirlenmiştir. Filiz ve ark.'nın²² çalışmasında 4. sınıfta okuyan öğrencilerin anlamlı şekilde politik liderlik yönelimi sergiledikleri belirlenmiştir. Buna karşın, Özkan ve ark.'nın¹⁷ çalışmasında öğrencilerin okumakta oldukları sınıfa göre liderlik yönelimleri ölçüğü puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Son sınıf öğrencilerinin genel liderlik, yapıya yönelik ve politik liderlik yönelimlerinin fazla olması klinik uygulamalar sırasında bakım liderinin hemşireler ve ebeler olduğunu kavramış olması, kurumsal yapıları öğrenmiş, kurallar çerçevesinde çalışmak gerektiğini algılamış ve bireysel hareket edemeyeceklerini öğrenmiş olduklarından kaynaklandığı düşünülmektedir. 2. sınıfta okuyan öğrencilerin genel liderlik ve yapıya yönelik liderlik yönelimlerinin daha fazla olmasının nedeninin de öğrencilerin 2. sınıfta mesleki derslere ve klinik uygulamalara uyum sağlaması, hemşirelik ve ebelik bakımının anlam ve önemini kavramış ve klinik uygulamalar sırasında kurumsal yapıyı yeni tanımış olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin bölümü, yaşı, mezun olduğu okul, en uzun süre yaşadığı yer, gelir düzeyi, anne ve babanın eğitim durumuna göre liderlik yönelimleri ve liderlik yönelimleri alt boyutları bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Literatürde de öğrencilerin gelir düzeyi ve mezun olduğu lise türü gibi özelliklerine göre liderlik yönelimlerinin değişiklik göstermediği belirtilmektedir.^{17,22} Sonuçlarımız bu açıdan literatürle benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmanın diğer sonuçlarından birisi de A tipi kişilik özelliği gösteren öğrencilerin; insana yönelik, yapıya yönelik ve sembolik liderlik puanlarının anlamlı şekilde yüksek olmasıdır. Literatürde bu konuda yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmadığından herhangi bir karşılaştırma yapılamamıştır. A tipi kişiliğe sahip bireyler birden fazla şeyi yapabilir, rekabetçidir ve kendilerini işe adanmışlardır. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin yarısından fazlasının A tipi kişilik özelliğine sahip olması ve bu öğrencilerin eğitimlerinde insan ve insan ihtiyaçlarını temel almayı öğrenmeleri, mesleki uygulamaları sırasında hasta beklentileri, kurum yapıları ve beklentileriyle karşı karşıya kalmaları ve sembolik olarak görev almaları öğrencilerin bu yönde gelişmelerini ve bu noktalarda liderlik yönelimleri oluşturmalarını sağladığı düşünülebilir. Ayrıca liderlik sorunu önleme, sorunu saptama, çözüm üretme ve girişimde bulunma özelliklerini gerektirir. Hemşirelik ve ebelik eğitiminde de "hasta bakım süreci" bu aşamaları da deneyim kazandıran bir eğitim modelidir. Bu açıdan hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin insana, yapıya yönelik ve sembolik liderlik yönleri daha erken dönemlerde gelişebilmektedir.

Çalışmamızda erkek öğrencilerinin kadın öğrencilere göre daha fazla yapıya yönelik, politik ve sembolik liderlik davranışları gösterdiği bulunmuştur. Literatürde bu konuda herhangi bir çalışmaya rastlanmadığından herhangi bir karşılaştırma yapılamamıştır. Bu sonuç bize erkeklerin yetiştirilme ve düşünme biçimlerinin kadınlara göre daha mantıksal ve duygusalıktan uzak olduğunu göstermektedir. Çünkü erkekler düşünme tarzları duygusalıktan uzak, mantıksal boyuttur.²⁶ Erkeklik duygudan daha çok mantığa dayalı bir olgudur.²⁶ Olayları, olguları ve durumları değil insanı merkeze alan liderlik biçimleri daha fazla hümanizmi içinde barındırır. İnsanı ve hümanizmi içinde barındıran yani duygusallıkla ilişkili olan bu durum daha kadınsı bir zeminde yer bulmaktadır. Bu nedenle erkek öğrencilerin insanı temel alan duygusalıği içinde barındıran insana yönelik liderlikten ziyade kurumsal yapıyı odaklanma yapıya yönelik politik ve sembolik liderliğe yönelimlerinin fazla olması beklendik bir sonuçtur. Ayrıca, liderlik özelliği gösteren kişiler genellikle kendilerine bir liderlik tarzı seçmelerine rağmen, en etkili liderler şartların gerektirdiği şekilde bir liderlik yöneliminden diğerine geçebilmektedirler.²⁷ Bu nedenle daha fazla liderlik özelliği gösteren erkekler gerektiğinde birden fazla yönde liderlik sergiledikleri görülebilir.

Sonuç olarak, erkeklerin kadınlardan daha fazla her türlü liderlik özelliği göstermesi cinsiyet rollerinde kazanımları ve yetiştikleri toplumun genel yapısıyla yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu konuda yapılan çalışmaların azlığı çalışmamızda yazılacak daha zengin tartışmayı kısıtlamıştır.

Sonuç

Sonuç olarak, öğrencilerin yarısından fazlası A tipi kişilik özelliği göstermektedir. Öğrencilerin en yüksek puanı insana yönelik liderlik alt boyuttandır, en düşük puanı ise politik liderlik alt boyuttandır. Erkek öğrencilerin liderlik puanlarının kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. A tipi kişilik özelliği gösteren, erkek olma ve 2. ve 4. sınıfta okumanın liderlik puanlarını arttırdığı görülmüştür. Erkek öğrenciler daha çok yapıya yönelik, politik ve sembolik liderlik özellikleri sergilerken; A tipi kişilik yapısındaki öğrenciler insana yönelik, yapıya yönelik ve sembolik liderlik özellikleri sergilemektedir. Ancak, öğrencilerin bölüm, yaşadıkları yer, mezun olduğu lise, GABNO, ekonomik durumları ve anne/baba eğitim durumu değişkenlerine göre liderlik yönelimleri bakımından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Uluslararası ve ulusal düzeyde hemşire ve ebe liderliğinin önemi her geçen gün daha çok hissedilmektedir. Mezuniyet öncesi öğrencilerin liderlik kavramının farkına varmaları, liderliklerinin önemini anlamaları, bu alanda eğitilmeleri ve buna yönelik projeler geliştirilmesi; bunun yanı sıra bu alandaki bilgiyi arttırmak amacıyla akademik çalışmaların planlanması önerilir. Aynı zamanda mezuniyet sonrası da hemşirelerin ve ebelerin liderlik yönlerinin geliştirilmesi ve kapasitelerinin artırılması için liderliğin hizmet içi eğitimlere entegre edilmesi gerekmektedir. Gerek hastane gerekse okullarda hemşirelik ve ebelik yöneticilerinin liderlik yönü güçlü olanlardan seçilmesi ve bu yönde gelişmelerinin sürekliliğinin sağlanması önemlidir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı, Karabük Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih ve no: 30/03/2019 -77192459-050.99-E.3564).

Bilgilendirilmiş Onam: Çalışmaya katılan öğrencilerin sözlü ve yazılı onamları alınmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Yazar Katkıları: Fikir – E.G., M.U.A.; Tasarım – E.G., M.U.A.; Denetleme – E.G.; Kaynaklar – E.G., M.U.A.; Malzemeler – M.U.A.; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi – M.U.A.; Analiz ve/veya Yorum – E.G., M.U.A.; Literatür Taraması – E.G., M.U.A.; Yazıyı Yazan – E.G., M.U.A.; Eleştirel İnceleme – E.G., M.U.A.

Teşekkür: Araştırmaya katılan öğrencilere teşekkür ediyoruz.

Çıkar Çatışması: Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar araştırmanın yürütülebilmesi için finansal destek alınmadığını beyan etmişlerdir.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the University of Karabuk Non-interventional Clinical Researches Ethics Board (date and number: 03.30.2019 -77192459-050.99-E.3564).

Informed Consent: Verbal and written informed consent was obtained from the students.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Author Contributions: Concept – E.G., M.U.A.; Design – E.G., M.U.A.; Supervision – E.G.; Resource – E.G., M.U.A.; Materials – M.U.A.; Data Collection and/or Processing – E.G., M.U.A.; Analysis and/or Interpretation – E.G., M.U.A.; Literature Search – E.G., M.U.A.; Writing – E.G., M.U.A.; Critical Reviews – E.G., M.U.A.

Acknowledgements: The authors wish to thank all students who participated in this study.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

1. Daly J, Jackson D, Mannix J, Davidson PM, Hutchinson M. The importance of clinical leadership in the hospital setting. *J Healthc Leader*. 2014;6:75-83. [Crossref]
2. Wong C, Cummings, G. The relationship between nursing leadership and patient outcomes: A systematic review. *J Nurs Manag*. 2007;15:508-521. [Crossref]
3. James KMG. Incorporating complexity science theory into nursing curricula. *Creat Nurs*. 2010;16(3):137-142. [Crossref]
4. Bannon EM, Alderdice F, McNeills J. A review of midwifery leadership. *Br J Midwifery*. 2017;25(10):655-661. (4) [Crossref]
5. International Council of Nurses. Transformation and Innovation. Switzerland; 2017. Available from: https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/ICN_Biennial%20report%202016-2017_FINAL.pdf
6. International Council of Nurses. ICN Delegation at the 71st World Health Assembly: Report. Switzerland; 2018. Available from: <https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/WHA71%20report%20final.pdf>
7. World Health Organization. <https://www.who.int/campaigns/year-of-the-nurse-and-the-midwife-2020> Erişim Tarihi: 30.12.2019
8. Nursing Now. <https://www.nursingnow.org/>
9. Shariff NJ. Empowerment model for nurse leaders' participation in health policy development: An East African perspective. *BMC Nurs*. 2015;14(31):1-11. [Crossref]
10. Scully NJ. Leadership in nursing: The importance of recognising inherent values and attributes to secure a positive future for the profession. *Collegian*. 2015;22(4):439-44. [Crossref]
11. International Confederation of Midwives. ICM Strategy and Reports. <https://www.internationalmidwives.org/about-us/icm-strategic-directions.html>
12. World Health Organization. International Day of the Midwife 2019 https://www.who.int/maternal_child_adolescent/news_events/events/international-day-midwife-2019/en/
13. International Council of Nurses. Nurses play key role in Health for All: everyone, everywhere. <https://www.icn.ch/news/nurses-play-key-role-health-all-everyone-everywhere>
14. Öztürk H, Bahçecik N, Gürdoğan EP. Hastanelere göre yönetici hemşirelerin liderlik yaklaşımlarının değerlendirilmesi. *F N Hem Derg* 2012;20:17-25.
15. Boamah SA, Spence Laschinger HK, Wong C, Clarke S. Effect of transformational leadership on job satisfaction and patient safety outcomes. *Nurs Outlook*. 2018;66(2):180-89. [Crossref]
16. Dereli M. İlköğretim Okulu müdürlerinin liderlik davranışları [master's thesis]. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü; 2003.
17. Özkan NÖ, Akın S, Durna Z. Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeyleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2015;12(1):51-61.
18. Taichman RS, Parkinson JW, Nelson BA, Nordquist B, Ferguson-Young DC, Thompson JF. Program design considerations for leadership training for dental and dental hygiene students. *J Dent Educ*. 2012;76(2):192-199. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3296954/pdf/nihms-360728.pdf> [Crossref]
19. Bortner RW. A short rating scale as a potential measure of pattern a behavior. *J Chron Dis*. 1969;22:87-91. [Crossref]
20. Özsoy E. A Tipi ve B Tipi kişilik ile iş tatmini arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. 2013; Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi.
21. Bolman LG., Deal TE. Images of leadership. NCEL Occasional Paper No. 7, January, 1991; Nashville, TN: National Center for Educational Leadership.
22. Filiz NY, Erol F, Dikmen Y, Altınkaynak S. Bayan Üniversite Öğrencilerinde Liderlik Yönelimlerinin İncelenmesi. International Conference on Quality in Higher Education Proceeding Book. 2016;96-103.
23. Bolman L. Leadership Orientations. <http://www.leebolman.com/Leadership%20Orientations.pdf>
24. Durna U. A tipi ve B tipi kişilik yapıları ve bu kişilik yapılarını etkileyen faktörlerle ilgili bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 2005;19(1):275-290.
25. Moorhead G, Griffin RW. Organizational Behavior: Managing People and Organizations, 3rd ed. Boston: Houghton Mifflin; 1992.
26. Gürsoy E. Kadına İlişkin Namus Algısının Kadın Sağlığı Üzerine Sınırlayıcı Gücü. In Altun D, Toker H, editör. Toplumsal cinsiyet farklı disiplinlerden yaklaşımlar. Ankara: Nika Yayınevi; 2017.
27. Sullivan LG. Four generations of community college leadership. *Community College J Res Pract*. 2001;25:559-571. [Crossref]